

ANKSTYVOSIOS INTERVENCIJOS P R O G R A M A

KONFIDENCIALUS
DALYVAVIMAS

UŽSIĖMIMŲ
TRUKMĖ

VYKDOMA
VISOJE LIETUVOJE

Ankstyvosios intervencijos programos įgyvendinimo ataskaita 2019

Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamentas

1. PROGRAMOS KOORDINAVIMAS

Ankstyvosios intervencijos (AI) programa viena iš pagalbos priemonių 14 - 21 jaunuoliams, turintiems eksperimentavimo su alkoholiu ir / ar narkotikais (išskyrus tabaką) ar nereguliaraus jų vartojimo patirties.

Programos tikslas - motyvuoti jaunas asmenis atsisakyti alkoholio ir /ar narkotikų vartojimo, kol dar nėra susiformavusi priklausomybė.

AI programa yra tarptautinio projekto „Fred goes net“ gerosios praktikos pavyzdys ir įgyvendinama Lietuvoje nacionaliniu mastu nuo 2018 m.

2018 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr.V-60/V-39 patvirtintas Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo tvarkos aprašas, kurio pagrindu sukurtas vieningas AI programos įgyvendinimo algoritmas.

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento vaidmuo koordinuojant programą:

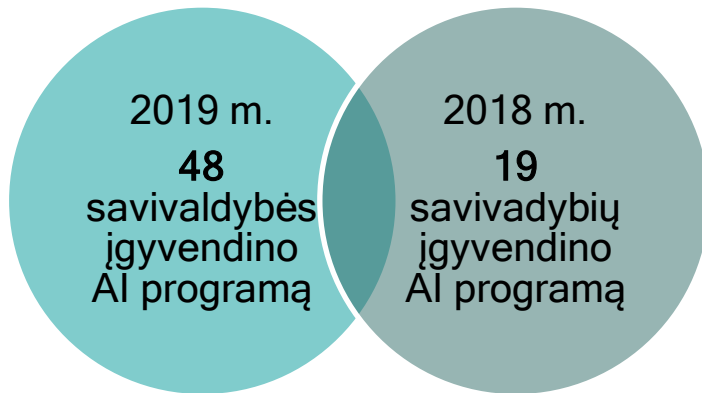
Aktualios **informacinės medžiagos**, susijusios su programos įgyvendinimu, rengimas ir platinimas

Mokymai, supervizijos, metodinės dienos

visuomenės sveikatos biurų (VSB) ir pedagoginių psichologinių tarnybų (PPT) specialistams, kurių metu gilinamos ir stiprinamos žinios, kompetencijos, įgyjami įgūdžiai vesti užsiėmimus

Programos koordinavimas nacionaliniu lygmeniu, metodinės pagalbos teikimas PPT ir VSB specialistams **vietos lygmeniu**

Bendradarbiavimas su Sveikatos apsaugos ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijomis, Nacionaline švietimo agentūra įgyvendinant programą

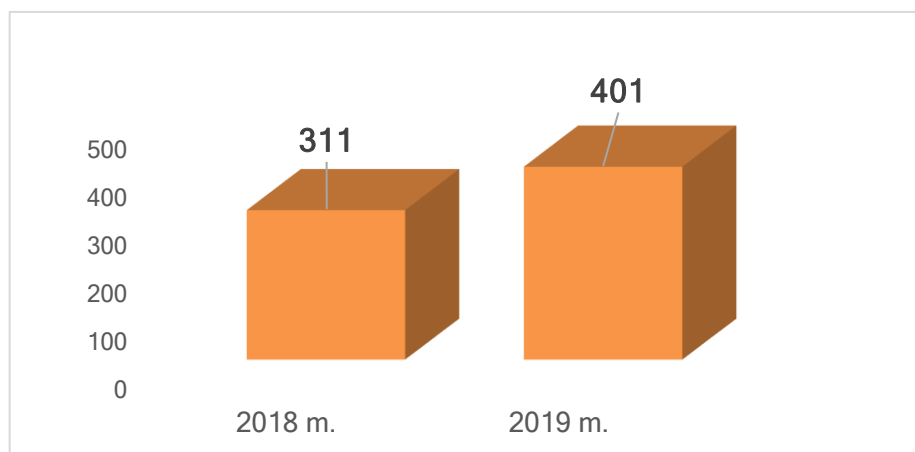

Pagal visuomenės sveikatos biurų pateiktas AI programos vykdymo ataskaitas, pažymėtina, kad 2019 m. beveik 2,5 karto daugiau savivaldybių įsitraukė į AI programos vykdymą (1 pav.).

1 pav. Savivaldybių, įgyvendinusių AI programą, pokytis (vnt.)

AI programos užsiėmimus vesti turi teisę specialistai, dalyvavę Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento organizuojamuose 16 val. mokymuose „Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo ankstyvosios intervencijos programos įgyvendinimas“.

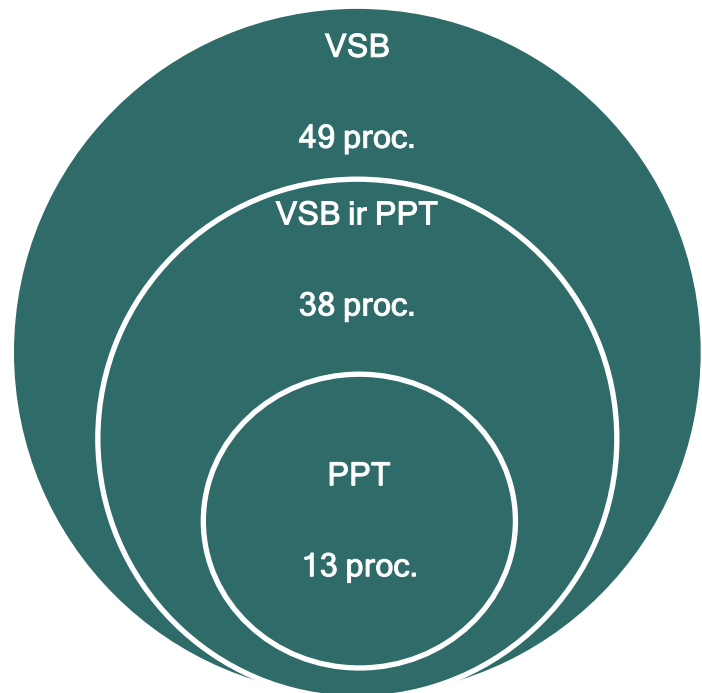
2019 m. visų savivaldybių visuomenės sveikatos biurai (VSB) ar pedagoginės psichologinės (švietimo pagalbos) tarnybos (PPT) buvo pasirengusios teikti AI pagalbą, t. y. specialistai parengti (apmokyti) vesti AI programos užsiėmimus jauniems asmenims (2 pav.).

2 pav. Specialistų, turinčių teisę vykdyti AI programą, skaičiaus pokytis (abs.sk.)

Savivaldybių VSB ir PPT bendradarbiavimas įgyvendinant AI programą (3 pav.):

- **49 proc.** savivaldybių VSB ir registruoja programos dalyvius, ir veda užsiėmimus;
- **38 proc.** savivaldybių užsiėmimus veda kartu VSB ir PPT specialistai;
- **13 proc.** savivaldybių užsiėmimus veda PPT specialistai.

3 pav. VSB ir PPT pasiskirstymas pagal užsiėmimų vedimą (proc.)

2. PROGRAMOS SKLAIDA IR SPECIALISTŲ KOMPETENCIJŲ DIDINIMAS

Siekdamas didinti AI pagalbos prieinamumą savivaldybėse, užtikrinti specialistų kompetencijas dirbti pagal AI programą bei palaikyti reguliarių specialistų žinių tobulinimą Departamentas:

- organizuoja **AI programos vykdymo mokymus**¹, kurių metu specialistai gilina žinias, kompetencijas, įgyja įgūdžius vesti AI užsiėmimus, ir **supervizijas**² specialistams, jau vedantiems AI programos grupinius užsiėmimus, kurių tikslas - sudaryti galimybes pasidalinti atvejais / situacijomis dirbant su jaunuoliais, gilintis į iškilančias problemas ir kartu ieškoti tinkamiausio sprendimo;
- vykdo **metodinę pagalbą** teikimą VSB ir PPT administracijai ir specialistams, kitoms suinteresuotoms institucijoms ir įstaigoms dėl AI programos įgyvendinimo, vyksta į savivaldybes, padeda spęsti iškilusius klausimus, teikia konsultacija dėl minėtos programos vykdymo, dėl institucijų bendradarbiavimo ir kitų aktualių klausimų;
- didina AI programos **žinomumą**.

Koordinavimas

- **Metodinę pagalbą užtikrinimas:**
- Metodinė diena savivaldybių VSB ir PPT specialistams
- Bendradarbiaujama su savivaldybių administracijomis, jų įstaigomis, pareigūnais: 6 metodiniai susitikimai su savivaldybių atstovais, vykdančiais AI programą

Kokybė

- **VSB ir PPT specialistų kompetencijų kėlimas:**
- 24 specialistams, vedantiems AI programą, suteiktos supervizijos
- 60 specialistų dalyvavo mokymuose ir įgijo įgūdžių vesti užsiėmimus pagal AI programą

Viešinimas

- **Didintas AI programos žinomumas:**
- 1640 vaizdo klipo peržiūrų Youtube
- sukurtos dvi reklamjuostės ir parengta informacija apie AI programos viešinimą (tėvams, mokytojams, specialistams), informacija išplatinta visoms savivaldybėms

¹ Veikla vykdyta kartu su Nacionaline švietimo agentūra

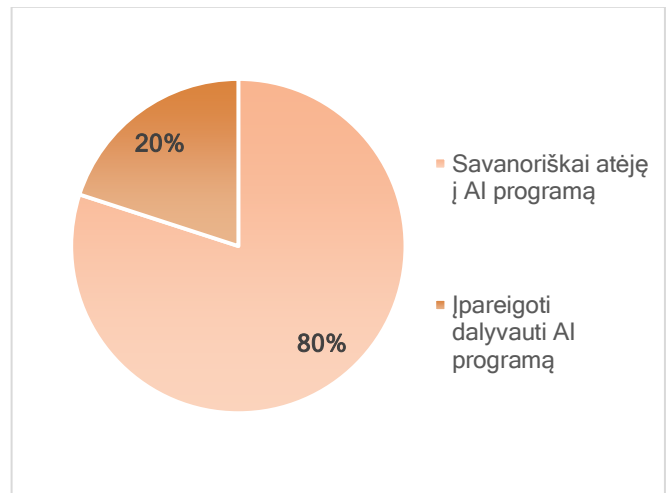
² Veikla vykdyta kartu su Nacionaline švietimo agentūra

3. DALYVAVIMAS AI PROGRAMOJE

Dalyvių pateikimas į AI programą

Lyginant 2018 m. ir 2019 m. išaugo jaunuolių, dalyvavusių AI programos užsiėmimuose skaičius. 2019 m. AI programos užsiėmimus pradėjo lankyti 661 jaunuolis (2018 m. – 193).

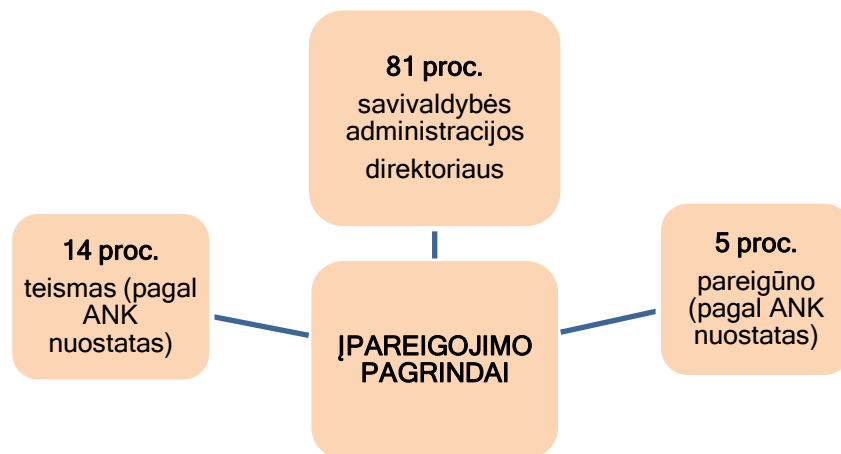
Jauni asmenys gali būti įpareigoti dalyvauti AI programoje arba savanoriškai kreiptis dėl dalyvavimo. Didžioji dalis jaunuolių į programą atėjo savanoriškai (4 pav.).

4 pav. Dalyvių pasiskirstymas pagal patekimą į programą (proc.)

Įpareigoti dalyvauti AI programoje gali:

- teismas ar ne teismo tvarka administracinio nusižengimo bylą nagrinėjanti institucija (pareigūnas) už Administracinių nusižengimų kodekse numatytus administracinius nusižengimus;
- savivaldybės administracijos direktorius, kai savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos siūlymu asmeniui yra skirta vaiko minimalios priežiūros priemonė.

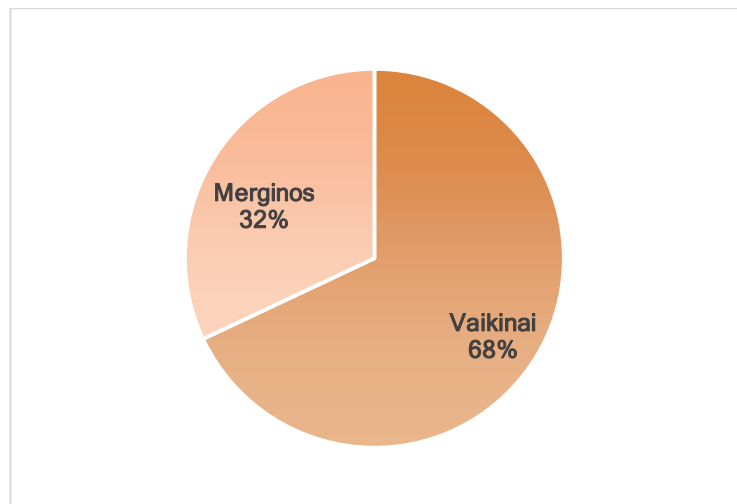

4 pav. Nukreipimo į AI programą įpareigojimo pagrindais pasiskirstymas (proc.)

AI programos dalyviai

95 proc. dalyvavusių AI programoje sudarė nepilnamečiai

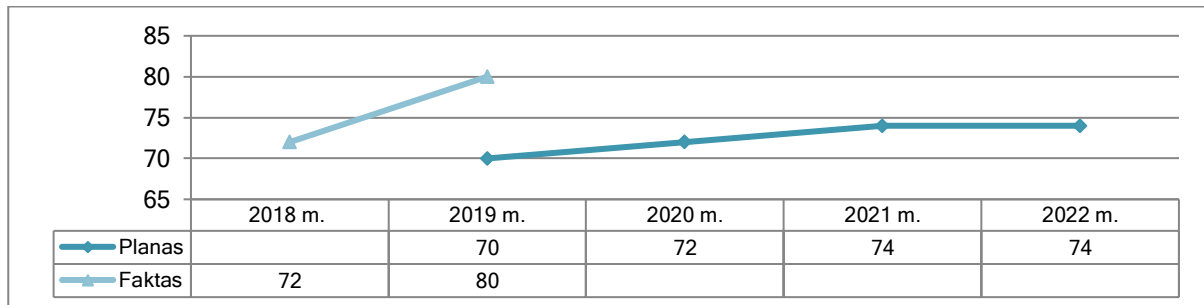

6 pav. Dalyvių pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

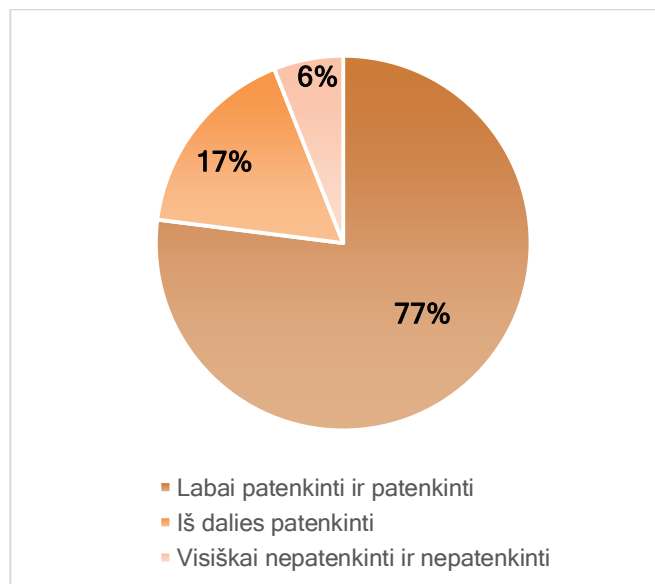
1 lentelė. AI programos dalyvių, pradėjusių lankyti AI programą, ją baigusių pasiskirstymas (abs.sk.)

	Dalyvių skaičius
Pradėjo lankyti AI programą	661
Sėkmingai baigė AI programą	532
Nebaigė AI programos	129
Dėl motyvacijos stokos nebaigė AI programos	76
Lankys AI programą iš naujo	8

4. PROGRAMOS REZULTATAI

7 pav. 14-21 m. jaunų asmenų, baigusių AI programos užsiėmimus, dalis nuo visų pradėjusių lankyti skaičiaus Lietuvoje (proc.)

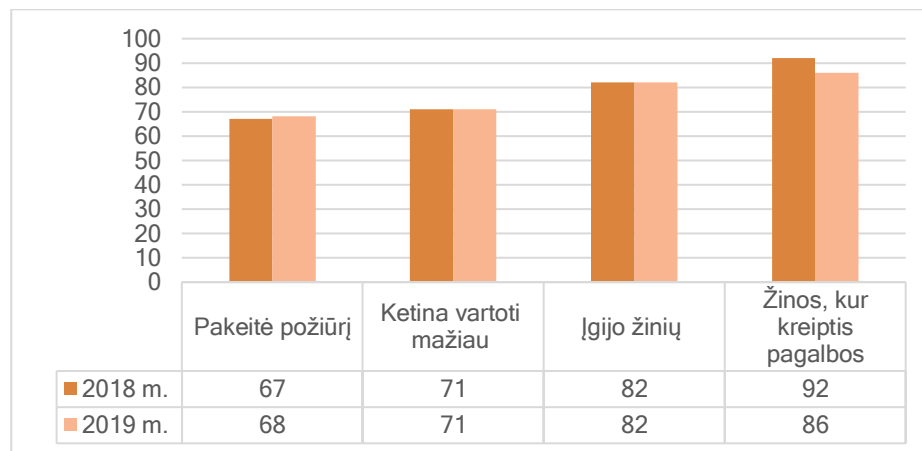

8 pav. AI programos dalyvių vertinimai (proc.)

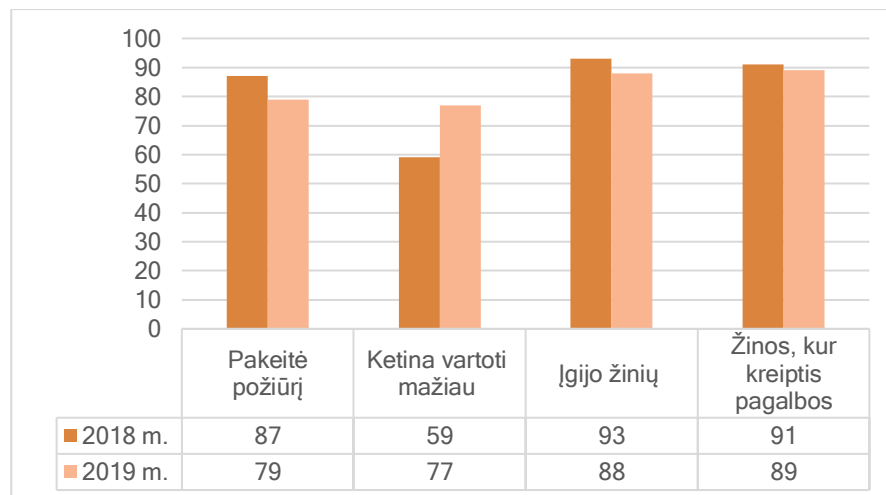
77 proc. jaunuolių, baigusių AI programą, teigė, kad yra patenkinti programa ir užsiėmimais, kuriuose dalyvavo (8 pav.).

66 proc. baigusių programą jaunuolių, ją rekomendotų savo draugui.

9 pav. Jaunuolių, baigusių AI programos užsiėmimus, su alkoholio vartojimu susiję vertinimai (proc.)

10 pav. Jaunuolių, baigusių AI programos užsiėmimus, su narkotikų vartojimu susiję vertinimai (proc.)

5. APIBENDRINIMAS

1. 2019 m. visų savivaldybių visuomenės sveikatos biurai ar pedagoginės psichologinės (švietimo pagalbos) tarnybos buvo pasirengusios teikti Ankstyvosios intervencijos pagalbą, t. y. specialistai parengti (apmokyti) vesti Ankstyvosios intervencijos programos užsiėmimus jauniems asmenims. **401 VSB** ir PPT specialistas jau turi teisę dirbti pagal Ankstyvosios intervencijos programą.

2. Ankstyvosios intervencijos pagalbos prieinamumas šalies mastu išaugo reikšmingai. 2019 m. beveik **2,5 karto daugiau** savivaldybių įsitraukė į Ankstyvosios intervencijos programos vykdymą (iš viso 48 savivaldybės) lyginant su 2018 m. (19 savivaldybių).

3. Lyginant 2018 m. ir 2019 m. išaugo ir jaunuolių, dalyvavusių Ankstyvosios intervencijos programos užsiėmimuose skaičius. 2019 m. Ankstyvosios intervencijos programos užsiėmimus pradėjo lankyti **661 jaunuolis** (2018 m. - 193).

4. Programą baigusią jaunuolių dalis taip pat išaugo nuo 72,5 proc. iki 80 proc. lyginant 2018 ir 2019 metus.

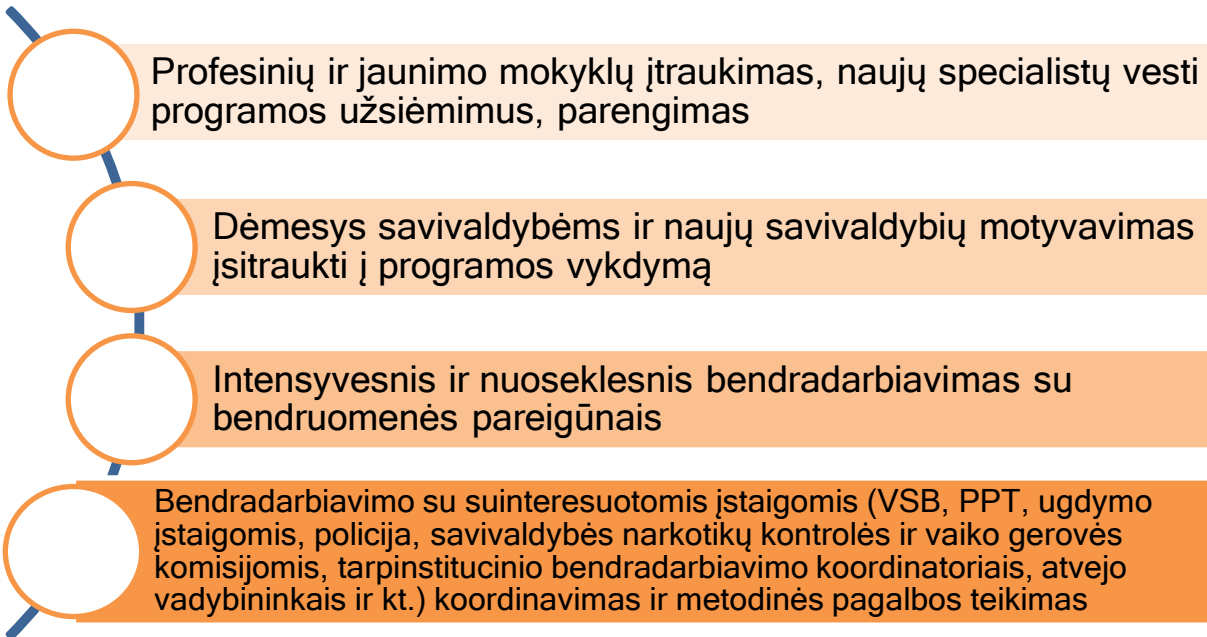
5. **80 proc.** jaunuolių į Ankstyvosios intervencijos programą atėjo savanoriškai (gali rekomenduoti mokykla. Didžioji dalis įpareigotų jaunuolių dalyvauti Ankstyvosios intervencijos užsiėmimus buvo savivaldybės administracijos direktoriaus, kai Vaiko gerovės komisijos siūlymu jaunuoliui buvo skirta vaiko minimalios priežiūros priemonė.

6. Dauguma jaunuolių Ankstyvosios intervencijos programą vertina teigiamai. Dauguma dalyvių teigia pakeitę požiūrį į alkoholio ir narkotikų vartojimą bei ketina vartoti mažiau

*„Labai patiko užsiėmimai, patariu lankyt visus
ir nepraleist. Patiko kalbėtis su kitais ir jaust,
kad turim daug bendro“
Joana, 15 m.*

*"Pakeičiau požiūrį į kenksmingus įpročius, jaučiuosi
labiau motyvuotas"
Jokūbas 16 m.*

6. PROGRAMOS PLĖTRA 2020-2021 M.

2020 m. numatyta:

- AI paslaugų plėtra savivaldybėse, kuriose 2019 m. nebuvo vykdyta AI programa (susitikimai ir metodinės konsultacijos su tikslu padėti rasti sprendimus sunkumams, susijusiems su Ankstyvosios intervencijos programos įgyvendinimu vietos lygmeniu);
- Nuolatinis bendradarbiavimas su bendruomenių pareigūnais, informacijos sklaida, skatinant juos aktyviau taikyti administracinio poveikio priemonę - įpareigojimo skyrimą jaunuoliui/-ei dalyvauti Ankstyvosios intervencijos programoje;
- Metodinių dienų, supervizijų organizavimas regionuose visuomenės sveikatų biurų ir pedagoginių psichologinių (švietimo pagalbos) tarnybų specialistams;
- AI programos plėtra nacionaliniu mastu didelį dėmesį skiriant jaunimui, besimokančiam profesinėse bei jaunimo mokyklose, t. y. mokymai profesinių ir jaunimo mokyklų specialistams, dirbti pagal Ankstyvosios intervencijos programą.

